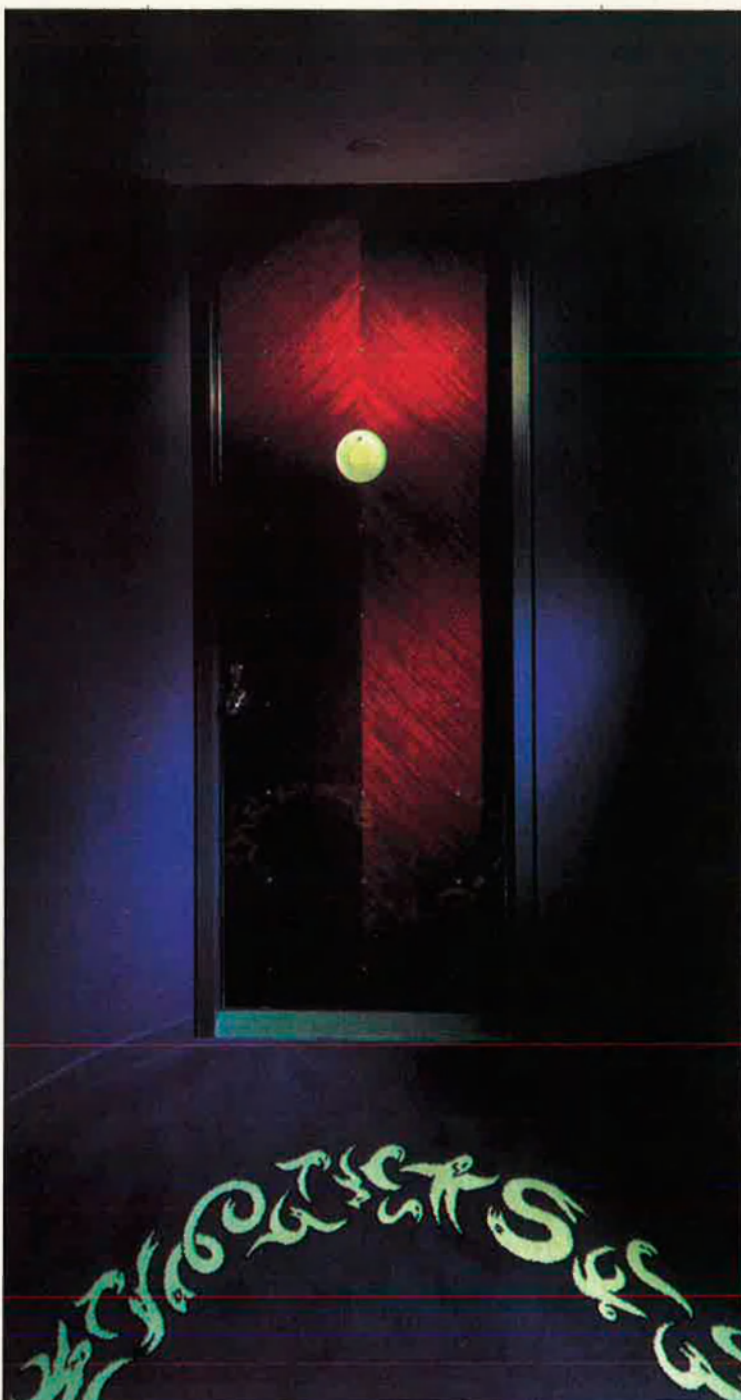

Els bruixots de la tribu

Malgrat la frase, ja tòpica, que ens advertia sobre la mort de Déu, no sembla pas que la tribu pugui estar-se d'espantalls d'una mena o altra per a fer-se passar (o per a mal dissimular) les pors atàviques. Després de l'anunci fet per Nietzsche (una mica tardà, em sembla), la tribu es va precipitar damunt tota mena de succedanis (¿que hem fet res de diferent des que els jueus van fer la travessa del desert?) amb els inevitables oficiants: els bruixots.

A l'últim i excel·lent llibre de Ballard, *La bondad de las mujeres* (Emecé), hi trobem el mateix protagonista de *L'Imperi del Sol* (Ed. 62), però ara parlant en primera persona. L'acció comença a Shangai i al camp de concentració per a infants de Longhua (un primer capítol impressionant), i va tot seguit d'acabada la Segona Guerra Mundial a Cambridge, on James estudia Medicina. Les paraules del titular de la càtedra d'Anatomia són força aclaridores pel que fa a la gènesi i consagració d'un d'aquests succedanis (la salut) i el seu braç executor (la classe mèdica).

El catedràtic comença recordant als futurs metges l'origen artesanal i la poca categoria social de la professió. I tot seguit afegeix que "el status del metge només ha assolit el d'altres professions més antigues en el curs del segle actual i

com a resultat de les necessitats emocionals dels malalts". Les paraules en qüestió fan que l'autor recordi un parell de coses. La primera és que el metge els fa veure que aquest status es pot capgirar en qualsevol moment de la vida, de tan fràgil com és. La segona cosa que recorda és que, a la Xina, només pagava al metge el qui gaudia de bona salut, però mai mentre li durava la malaltia. Fins que el tractament no donava resultats, el metge no feia ni cinc de calaix.

Resulta difícil de creure que la por i l'angoixa de l'home degudes a la malaltia puguin ser esborrades només amb la tecnologia convertida en el Gran Tòtem plantat al bell mig de la plaça o amagant-se darrere l'embogit *pinball* de la medicació perquè s'ha renunciat al diagnòstic. És a dir, s'ha renunciat a allò que té el diagnòstic de relació (física, fins i tot) amb el pacient. La tecnologia, i la medicació com a part substancial d'aquesta, són només el pas que ve a continuació del diàleg i del diagnòstic clínic: el que confirma primer i frena després el procés. En paraules del neuròleg i escriptor Oliver Sacks, aquesta medicina mecànica i tecnològica és "èticament neutra i epistemològicament correcta: no s'atura en la seva marxa i ha salvat innom-

brables vides. Només passa a ser incorrecta i errònia quan (...) desplaça el punt de vista existencial”.

El problema rau en el fet que la tecnologia, igual que els grans centres hospitalaris, han acabat convertint-se en les projeccions externes d'una neurosi col·lectiva —monuments aixecats com a representació de la salut—. Els atribuïm un caràcter i una fisonomia que no tenen i que s'alimenta de nosaltres mateixos. Hi afegim un plus imaginari que en distorç l'ús. Tant és així que acabem no reconeixent per a què foren creats.

La sacralització, l'actitud reverencial envers el metge de la societat respon al fet de veure'l com un sacerdot que oficia en la frontera invisible que separa la vida de la mort. Darrerament, i amb motiu d'alguns processos judicials per errors comesos en centres sanitaris, la classe mèdica s'ha girat indignada per la pèrdua de respectabilitat que això suposa. De cop i volta el pacient s'ha tornat un descregut, capaç de discutir al metge la seva credibilitat. No ha entès que no es judica el saber, sinó l'actitud. En altres paraules, la reacció és proporcional a la frustració de la confiança dipositada —la mateixa que ha fet possible l'ascens en l'escala social de la professió i de la figura de metge—. És l'exercici d'humilitat i la saviesa de les paraules del catedràtic d'Anatomia en la novel·la de Ballard allò que urgeix de recuperar i que la classe mèdica com a col·lectiu ha oblidat.

El *Diari* de l'escriptora Katherine Mansfield defineix la “salut” com “la capacitat de viure una vida completa, adulta, viva, activa i amb un lligam molt estret amb el que estimo: la terra i les seves meravelles: el mar, el sol (...) tornar-me un ésser humà conscient i sincer. En comprendre'm a mi mateixa, vull entendre als altres”. A les admirables paraules de l'escriptora, hi trobem el ressò existencial de què parla el Dr Sacks. Només recuperant aquesta idea (en què la salut representaria una força que es projecta i relaciona amb un món múltiple i complex, capaç de donar-hi respostes, mentre la malaltia fora una negació de tipus autista), serà possible de restablir un hàbit de relació familiar amb la medicina i amb el conjunt de la sanitat. Res de tot això no té a veure, doncs, amb dipositaris de cap foc sagrat de la tribu que volen salvar-nos al preu de la nostra salut física i espiritual. D'aquests, ja n'hi ha prou i massa: de la telescombraria fins a les sectes.

Marc Soler
Escriptor

Crida a la Solidaritat: tornem a començar

Escriu contra el relotge, però des de la complicitat: la Crida a la Solidaritat tanca el seu cicle i, des d'una òptica històrica, encara no hi ha prou distanciament per fer-ne un balanç. Però sí per fer una primera avaluació de la significació política d'un moviment com la Crida. Encara que sigui esquemàtica i apressada.

La Crida ha estat, al meu entendre, el primer moviment polític català “modern” de la transició. Neix com a resposta de la societat civil a les insuficiències del postfranquisme: resposta a les amenaces involucionistes (*tejerazo*, “Manifiesto”) i a les temptacions reduccionistes del sistema democràtic. La seva originalitat, la seva novetat, la seva “modernitat” s'articula sobre tres fets:

1. Situa en l'escena política la qüestió de la plena sobirania nacional, tot superant el model “resistencial” propi dels plantejaments independentistes de lluita armada. Això quan més forta semblava la voluntat política de l'estat d'esborrar definitivament de l'agenda el debat públic sobre l'autodeterminació de les anomenades nacionalitats històriques. Sense aquesta feina de “despenalització” no hauria estat possible l'existència d'opcions polítiques independentistes amb expressa voluntat hegemònica.

2. Entén perfectament el paper dels mitjans de comunicació en tant que “actors polítics” en la definició dels temes que articulen el debat públic. L'estratègia política de la Crida és, bàsicament, una estratègia comunicativa que actua simultàniament sobre els sistemes tradicionals (manifestacions, actes, conferències...) i sobre els nous mitjans de comunicació col·lectiva, entrant en la lògica de l'espectacularitat (accions de conflicte no-violentes, massives i selectives).

3. Definint un model organitzatiu flexible i eficaç allora. La Crida no s'ha assimilat a les formes organitzatives tradicionals de partit o sindicat. Amb una concepció genèricament assembleària, però molt racional en forma de cercles concèntrics, des del secretariat o els col·lectius d'acció directa als subscriptors o les adhesions puntuals de cada companya, passant per les entitats vin-

culades. Aquest tipus d'organització s'ha mostrat notablement àgil i adequat a les noves condicions polítiques pròpies de la societat de comunicació de masses.

Aquestes tres característiques ja formen part, probablement, del capital polític de les concepcions nacionalistes progressistes al nostre país. I caldrà aplicar-les creativament a les noves situacions i a les noves organitzacions, moviments i partits.

Tan important com l'originalitat de la concepció política i organitzativa ha estat l'evolució dels plantejaments ideològics i culturals: de la defensa estricta de “la nació, la llengua i la cultura catalanes”, a les campanyes de solidaritat internacional, de lluita ecològica i antimilitarista, l'aprofundiment en el concepte de democràcia participativa i la reivindicació del paper de la societat civil en el joc democràtic. Utopia i realisme; radicalisme i pragmatisme: una concepció llibertària de la política oberta als nous conflictes i desequilibris, que opta per rediscutir (¿reinventar?) el poder polític abans que abolir-lo per decret o sacralitzar-lo... ¿Es pot pensar la política d'esqueres en d'altres termes que no siguin els llibertaris?

Antonio Gramsci explicava l'estratègia revolucionària a *Occident* amb la metàfora de la “guerra de posicions”. En la guerra de posicions que és el procés d'emancipació nacional, la Crida ja ha esgotat el seu paper, però això no significa que el catàleg de qüestions que ha portat a l'escena política estigui resolt o esgotat. El que cal, si de cas, és abordar-lo des d'una posició diferent i de manera més sistemàtica. Sense aquesta sistematicitat no podrem trencar el miratge de la prepotència del pensament conservador.

El nou cicle polític obert amb les darreres eleccions autonòmiques serà tan exigent amb tots nosaltres com ho ha estat el cicle de la transició. ¿Tornem a començar, doncs? Sí, però des de posicions consolidades.

Enric Marín i Otto
Professor de la UAB